

Posudek diplomové práce B. Procházkové "Ruská literatura v edici Světová četba a translatologická analýza románu Jurije Oleši Závist v překladu Anny Novákové

Práce má věcně dvě části, spojujícím a sjednocujícím momentem je vztah diplomantky k materiálu a k problematice překladu vůbec, stejně jako kultivovaný výklad, absence tiskových a jiných technických nedostatků, a zejména pak pečlivé ověřování významů jednotlivých slov a slovních spojení ve slovníkách a dalších zdrojích; autorka se tím vyhnula častému nedostatku školních prací, totiž určování smyslu podle vlastního "citu". To jsou společné kvality studie, věcně se lišící.

V první části diplomantka podala v rámci možností úkolu souhrnný profil edice, v podobném rozsahu a způsobu charakteristiky ojedinělý, a pokud jde o Světovou četbu, tedy časově první. Vedle již zmíněných kvalit připomeňme u této části, že výsledek, který je někdy uložen do dvou či tří stránek, je podložen dlouhými hodinami práce, shromažďování dat a detailů, rozhovorů s bývalými redaktory a editory. Za zvlášť přínosnou považují charakteristiku překladatelských generací, přes nutnou obecnost a souhrnný ráz. Zde, stejně jako v další partii, B. Procházková prokázala odpovídající znalost teoretické literatury, schopnost její aplikace a rozvíjení.

Druhá část obsahuje translatologickou analýzu Olešova románu. Autorka studie se soustředila v podstatě na dva problémy - překlad reálií a vyjádření expresivity. V prvním případě postupuje obvyklou metodou, vedle převodu vlastních jmen se zabývá názvy dobových funkcí, pokrmů, nápojů, oděvů, předmětů denní potřeby, peněz atd. Je to opět velmi pečlivě zdokumentovaný výklad, takže závěry o způsobu překladu směřují spíše k charakteristice metody A. Nová-

kové, než by upozorňovaly na špatné pochopení originálu či jiné nedostatky. /To, mimochodem, svědčí o tom, že překladatelka se snažila o maximální věcnou přesnost, což při celkovém hodnocení je důležité./ Nejvýznamnější a nejzajímavější partií je výklad převodu expresivity, kde diplomantka vedle již zmíněné přesnosti a objektivitě prokázala i schopnost velmi jemné a promyšlené analýzy překladového textu. Rozdělila problematiku na několik úseků /deminutiva, významové posuny, pejorativa, slova zhrublá a vulgární a citové věty/ a sledovala postup překladatelky v jednotlivých případech, což dává dobrou představu nejen o metodě A. Novákové, ale zapadá to do celkové charakteristiky překladatelské generace, jak o tom svědčí výsledky diplomových prací z dřívějška. Z tohoto hlediska pak konstatování diplomantky o celkovém profilu tvůrčí osobnosti A. Novákové je výstižné a odpovídající. Je obsaženo v delší pasáži na str. 107-110 a již dříve připomenuto na str. 93, 102, 105 a jinde. Jak vyplývá z textu studie B. Procházkové i z osobního svědectví překladatelky, šlo především o možnost a schopnost plně vystihnout hovorovost originálu; prostředky k tomu byly omezené jak dobovou překladovou normou a jazykovou situací /zejména ve vztahu literárního a běžného jazyka/, tak také osobností A. Novákové. Podobné závěry práce buď již nyní explicitně obsahuje, nebo k nim skýtá dostatek příležitostí, které bude možné dále rozpracovávat. Ze všech dříve uvedených důvodů považuji studii za vynikající příspěvek k analýze českého překladu druhé poloviny 20. století. Zvlášť je třeba zdůraznit pečlivost, přesnost, objektivitu a promyšlenost jednotlivých soudů, k nimž autorka byla schopna díky své teoretické přípravě a erudici dojít na relativně malém materiálovém prostoru.

Celkové hodnocení: v ý b o r n ě

10. 9. 2007

Prof. dr. M. Hrala, DrSc.